

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО АНГЛОМОВНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Статтю присвячено особливостям організації професійного англomовного навчання майбутніх економістів в аспекті наповнення змісту навчальної програми, пошуку ефективних методів та прийомів, формування різних видів компетенцій як необхідних складників професійної компетентності майбутніх економістів. Опрацювавши та вдосконаливши досвід дослідників з теми, ми визначили та презентували основні підходи та шляхи їх реалізації в зазначених аспектах.

Ключові слова: професійне англomовне навчання; метод; компетенція; текст; термінологія.

Вступ. З початку ХХІ століття відбулись суттєві зміни у сфері освіти в Україні, причиною яких стало приєднання країни до Болонського процесу, що поставило перед нею питання створення єдиного європейського простору вищої освіти та розробки єдиних вимог до стандартів навчання у вищих навчальних закладах (ВНЗ). Це зумовило виділення професійного англomовного навчання студентів економічних спеціальностей складником їх фахової підготовки як необхідної умови їх конкурентоспроможності на ринку праці.

Розвиток здібностей студентів використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу є основною метою навчання іноземних мов в університеті та відображенням основних положень Болонської декларації. Процес глобалізації та європейської інтеграції дозволив принести новий досвід у розвиток знань та можливостей міжнародного співробітництва, адже здобуття досвіду фахівцями з різних країн світу здійснюється переважно англійською мовою. В умовах прискорення інтеграційних процесів у світовому економічному просторі та соціальної потреби в професійно спрямованому вивченні англійської мови актуалізується проблема особливостей організації професійного англomовного навчання майбутніх економістів, тобто подальшого формування в них професійно спрямованої англomовної лексичної, граматичної, комунікативної та іншої компетенції.

Аналіз досліджень та публікацій. Питання організації професійного англomовного навчання вивчають багато сучасних дослідників, у їхніх працях розглядаються різні аспекти цього питання, що ставить перед нами задачу виокремити найголовніші. Аналіз виокремлених аспектів питання дозволить також підвищити мотивацію навчальної діяльності майбутніх економістів. Дослідження питання іншомовного навчання за професійним спрямуванням знаходить своє відображення в працях Р. А. Гришкової, Л. І. Морської, О. Б. Тарнопольського, В. М. Топалової, О. В. Шмирової та інших.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей процесу організації професійного англomовного навчання майбутніх економістів у таких аспектах, як наповнення змісту навчальної програми, використання новітніх методів та прийомів навчання, формування необхідних компетенцій.

У роботі виділено такі завдання:

- дослідити та опрацювати матеріал дослідників з теми;
- визначити та презентувати основні аспекти організації професійного англomовного навчання майбутніх економістів;
- зробити аналіз визначених аспектів організації професійного англomовного навчання майбутніх економістів.

Виклад основного матеріалу. Професійне англomовне навчання майбутніх економістів полягає перш за все в оволодінні ними різних видів компетенцій як необхідних складників розвитку подальшої професійної компетентності. Особливістю організації професійного англomовного навчання є пошук і використання діяльнісних методів та прийомів для формування лексичної, граматичної, комунікативної та інших компетенцій у майбутніх економістів. Впровадження таких методів і прийомів через «правильно» побудований зміст навчання для формування граматичної, лексичної і комунікативної компетенцій, що складають професійну іншомовну компетентність майбутніх економістів, визначає теоретичну та практичну цінність нашого дослідження.

Реалізація особистісно орієнтованих, діяльнісних та комунікативно когнітивних підходів у організації професійного англomовного навчання лежить в основі диференційованого та індивідуалізованого навчання, що направлено на розвиток особистості студента, враховуючи його особливості, можливості та здібності.

Особливістю організації професійного англomовного навчання майбутніх економістів Чорноморського державного університету ім. Петра Могили є пріоритет у вивченні англійської мови як однієї із важливих

складових формування компетентності студентів. У зв'язку з цим навчальним планом передбачено збільшення кількості навчальних годин. В університеті також представлено один з таких напрямів підготовки фахівців з економіки, як «Фінанси та кредит зі знанням англійської мови». Це зумовлює поглиблення професійної компетентності викладачів кафедри професійного англомовного навчання.

Проблема наповнення змісту навчальної програми полягає, насамперед, у виборі тем, що повинні відповідати вимогам робочої програми для різних курсів. Робоча програма за своїм змістом є документом, що визначає обсяг знань, якими повинен володіти студент відповідно до вимог освітньо кваліфікаційної характеристики майбутнього фахівця. Алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни з урахуванням міждисциплінарних зв'язків повинен включати необхідне методичне забезпечення. Розробка робочої програми з англійської мови як нормативної дисципліни в ЧДУ ім. Петра Могили для студентів економістів усіх курсів відбувається з врахуванням їхніх мовних потреб та інтенцій з використання. Мета, зміст і методи навчання формулюються локально, навчальні матеріали добираються спеціально для викладання цього курсу в цьому навчальному закладі. Робоча програма закладає «ідеологію» змісту освіти та організації навчального процесу. Перед викладачем стоїть питання постійного оновлення та опрацювання змісту робочої програми, пошуку відповідних тем та граматичного матеріалу.

Одними з таких методів навчання можна вважати інтерактивні, що, за визначенням педагога Н. С. Муратової, є методами, направлені на заглиблення студента в процес спілкування. Серед переваг інтерактивного навчання виділяють встановлення дружньої атмосфери між учасниками навчального процесу, незалежність і впевненість студентів, співпраця студента і викладача, творче використання власного досвіду студентами, комфортніші умови для подолання мовного бар'єру, взаємодопомога. Ці методи активно застосовуються на перших курсах, оскільки дозволяють забезпечити природне переведення студентів з одного провідного типу навчальної діяльності на інший. За допомогою методу кейсів та методу проектів у студентів старших курсів формуються вміння і навички усного та письмового мовлення шляхом реалізації мовних норм. У процесі роботи з кейсом чи групової роботи над проектом формуються комунікативна, лексична, соціолінгвістична, а також самоосвітня компетенція, що, за І. Зимною, розуміють як здатність учитися протягом життя та основу безперервного навчання в контексті особистісного, професійного та соціального життя. Використання кейсів як навчального матеріалу дозволяє майбутнім економістам отримати досвід у вирішенні різних економічних проблем. Метод проектів стосовно вивчення іноземної мови зараховують до інтерактивних методів навчання на підставі того, що він є груповою проблемно пошуковою творчою діяльністю, тобто дає можливість студентам дослідити тему та презентувати її в межах виділених для її вивчення годин.

Процес навчання іноземним мовам неможливий без використання текстів. Текст є основою для

практичного оволодіння іноземною мовою, так, наприклад, студентам економістам пропонується скласти власний варіант тексту на основі опрацьованого, що є зразком для вживання лексичних та граматичних норм. Безперекладний метод роботи з англомовним текстом полягає в інтерпретації змісту прочитаного мовою оригіналу. Використання текстового матеріалу як головного засобу навчання дає змогу сформувати в студентів лексичну, граматичну, соціолінгвістичну та інші компетенції. Окрім того, враховуючи свідоме, вмотивоване ставлення до вивчення іноземної мови з метою професійного зростання, можна вважати, що тексти виконують також мотиваційну функцію. Гончарук Ю. В. вважає, що в сучасному ВНЗ не має бути таких процесів, як заучування текстів іноземною мовою, що не мають практичної цінності для майбутньої комунікативної діяльності студентів. Вони мають бути підготовлені на засадах якісного сучасного автентичного навчального матеріалу для свідомого використання іноземної мови в подальшому житті та в практичній діяльності. Автентичний текст, наприклад, є дидактичним матеріалом з вивчення фахової термінології, яка необхідна для змістовного висловлювання студентів з теми. Автентичний текст також дає матеріал, наповнений необхідними фактами для організації інтерактивної діяльності студентів з розуміння смислової інформації. Він є цінним джерелом інформації та пізнавальним матеріалом, що доповнює отримані студентом знання з різних навчальних дисциплін. Використання автентичного тексту збагачує словниковий запас студентів та є прикладом вживання термінології в контексті. Викладач може допомагати студентам знайти значення слів і визначити випадки їх вживання згідно з мовними нормами і стандартами. Презентація та розкриття значення лексичних одиниць дозволить студентам зрозуміти їхні поняття та лексичний фон. Процес формування іншомовної лексичної компетенції починається з розвитку лексичних і мовленнєвих умінь через формування навичок вживання професійної лексики сумісно з іншим матеріалом. Задовольняючи соціальну потребу в конкурентоспроможних спеціалістах на міжнародному ринку праці, спеціальна галузева лексика була визначена предметом навчання фахівців.

Метою вивчення іноземної мови на сучасному етапі є через сформованість інших необхідних компетенцій набуття студентами комунікативної компетенції, що дозволить реалізувати їхні вміння та навички для розв'язання конкретних комунікативних завдань у реальних життєвих ситуаціях. Іноземна мова постає як засіб комунікації, спілкування з представником інших націй. Згідно з В. Тенишевою, є залежність між майбутньою успішною професійною діяльністю та рівнем сформованості іншомовної компетентності студентів. Колотій Н. В. зазначає, що формування іншомовної професійної компетентності передбачає «накладання» іншомовних навичок на предметний зміст професії під час виконання професійних завдань. Це має стати змістовно спрямованим підходом у викладанні дисципліни «Іноземна мова» та повинно виражатися у формуванні професійної іншомовної компетентності майбутніх економістів.

Згідно з принципами системності і доступності, формується також правило інтенсивного формування

фонових знань студента та іншомовної міжкультурної компетенції.

Одними з сучасних методів та прийомів навчання є використання інформаційно комунікаційних засобів підготовки студента до міжкультурної взаємодії, адже в сучасних умовах технологізації навчального процесу у вищій школі їх використання дозволяє виконувати англомовне спілкування через Інтернет та уможлиблює реалізацію іншомовних комунікативних навичок у практичній діяльності. Технологізація навчальної діяльності студентів економістів виражається у використанні інформаційно комунікаційних технологій у різних елементах підготовки до занять, різних видах самостійної роботи студентів та у пошуковій діяльності.

Висновки. Зважаючи на з вищевикладене, ефективність організації професійного англомовного навчання майбутніх економістів у розглянутих аспектах питання ґрунтується перш за все на гуманістичному підході, спробі

розкрити творчий потенціал студентів, розвитку та вдосконаленні необхідних у майбутній професійній діяльності компетенцій через використання викладачем діяльнісних методів та прийомів в умовах «правильного» наповнення змісту навчальної програми. Мотиваційна сфера студентів є однією з актуальних проблем в іншомовному навчанні за професійним спрямуванням і потребує вироблення шляхів та методів її корекції та розвитку. Провідними ж мотивами вивчення англійської мови як фахової дисципліни у студентів вищих навчальних заходів є внутрішні (професійне опанування, комунікативні, пізнавальні) та зовнішні, які формуються за допомогою методики викладання і навчального змісту. Опрацювання та аналіз матеріалу дослідників з цієї теми дали змогу дослідити це питання та окреслити головні підходи та шляхи їх реалізації у визначених аспектах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барабанова Г. В. Методика навчання професійно орієнтованого читання в немовному ВНЗ : [монографія] / Г. В. Барабанова. – К. : Фірма «ІНКОС», 2005. – С. 101.
2. Гринюк Г. А. Відбір навчального матеріалу для формування англомовної лексичної компетенції у студентів економістів / Г. А. Гринюк, Ю. О. Семенчук // Навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. – К. : Іноземні мови. – № 82, 2007. – 30 с.
3. Жлуктенко Ю. О. Методика викладання іноземних мов у вищій школі / Ю. О. Жлуктенко. – К. : Вища школа, 1971. – 31 с.
4. Гришкова Р. О. Англомовна підготовка студентів нефілологічних спеціальностей до міжкультурної взаємодії / Р. О. Гришкова // Наукові праці : Науково-методичний журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 95. Т. 105. Педагогіка. – С. 129–130.
5. Копил Г. О. Застосування тексту у формуванні інтеркультурологічної складової професійної компетентності майбутніх фахівців із міжнародної економіки у процесі вивчення іноземних мов / Г. О. Копил // Наукові праці : Науково-методичний журнал. Педагогіка. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 95. Т. 105. Педагогіка. – С. 135–137.
6. Шмідт В. В. Етапи формування іншомовної лексичної компетенції студентів немовних спеціальностей / В. В. Шмідт // Наукові праці : Науково-методичний журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 95. Т. 105. Педагогіка. – С. 141–143.
7. Шерстюк Л. В. Організаційно педагогічні засади навчання професійного іншомовного спілкування / Л. В. Шерстюк // Наукові праці : Науково-методичний журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 95. Т. 105. Педагогіка. – С. 150–152.
8. Гончарук Ю. В. Методичні й методологічні орієнтири процесу викладання іноземних мов у період зміни соціального замовлення / Ю. В. Гончарук // Наукові праці : Науково методичний журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 131. – Т. 144. Педагогіка. – С. 68–70.
9. Колотій Н. В. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій / Н. В. Колотій // Наукові праці : Науково методичний журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 197. – Т. 209. Педагогіка. – С. 55–57.

Коваленко Е. В.,

Черноморский государственный университет им. Петра Могилы, г. Николаев, Украина

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО АНГЛОЯЗЫЧНОГО ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ЭКОНОМИСТОВ

Статья посвящена проблеме особенности организации профессионального англоязычного обучения будущих экономистов в аспекте наполнения учебного содержания, поиска эффективных методов и приёмов, формирования разных видов компетенций как необходимых составляющих профессиональной компетентности будущих экономистов. Проработав и усовершенствовал опыт исследователей темы, мы определили и презентовали основные подходы и пути их реализации в данных аспектах.

Ключевые слова: профессиональное англоязычное обучение; метод; компетенция; текст; терминология.

*Kovalenko O.,
Petro Mohyla Black Sea State University, Mykolaiv, Ukraine*

PECULARITIES OF FUTURE ECONOMIST PROFESSIONAL EDUCATION MANAGEMENT

The article devoted to the problem of peculiarities of future economist professional English education management in aspect of educational content filling, searching effective methods, different kinds of competence formation as necessary components of future economist professional competence. Revising and updating researchers' experience we define and present basic approaches and ways of its implementation in given aspects.

Keywords: *professional English education; method; competence; text; terminology.*

Рецензенти: *Гришкова Р. О., д. пед. н., професор;
Бабкова-Пилипенко Н. П., к. пед. н., доцент.*

© Коваленко О. В., 2014

Дата надходження статті до редколегії 11.11.2014 р.